

СЕКЦІЯ 10. КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО

.....

SECTION 10. CULTURE AND ART

Барко Л. В.,

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, м. Київ

Науковий керівник:

Сергеева Н.,

канд. мистецтвознавства,
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, м. Київ

УДК 763.071.1(477)"19"Фіщенко

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc250925.15>

НАТЮРМОРТ У ТВОРЧОСТІ О. ФІЩЕНКА

Олексій Федорович Фіщенко (1920–2010) належить до покоління українських графіків, творчість яких сформувалася в добу "шістдесятництва". Його мистецький шлях тісно пов'язаний із розвитком кольорової ліногравюри. Художник працював у різних жанрах, проте саме пейзаж і натюрморт стали для нього особливими сферами, де проявилися його індивідуальний стиль, тонке відчуття кольору та прагнення до філософського осмислення буденних речей.

У творчій спадщині митця натюрморт посідає помітне місце. Хоча цей жанр не був провідним у його доробку, саме в ньому можна простежити здатність Фіщенка перетворювати предметний світ на символічний простір, наповнений індивідуальними асоціаціями та емоціями. Натюрморти художника представлені такими творами, як "Настільна лампа" (Іл. 1), "Радіоприймач Спідола" (Іл. 2), "Життя на столі" (Іл. 3) 1977 року, "Рак і креветка" 1979 року, "Світильник" 1979 року, а також пізнішими роботами "Три свічки", "Батьківська хата" 1990 року, "Чари батьківської оселі" 1997 року, "Спогади дитинства" 1998 року та "Політ у дитинство" 2000 року.

Твори відразу привертають увагу незвичністю обраних об'єктів. Серед натюрмортів Фіщенка немає традиційних зображень квітів, фруктів чи розкішних предметів побуту. Їх героями стають настільна лампа, радіоприймач "Спідола", письмове приладдя або акваріум із рибкою. З одного боку, це речі, надзвичайно близькі та знайомі митцеві, частина його щоденного життя. З іншого боку, для сучасного глядача вони сприймаються як знаки часу, що несуть відбиток доби 1970-х років.

Характерною рисою багатьох композицій є мотив "джерел світла", який має універсальну символіку. У роботі "Настільна лампа" гра світлових потоків у поєднанні з контрастною кольоровою гамою створює відчуття внутрішньої напруги, а сама тема світла набуває глибокого філософського звучання. Подібний акцент простежується і в "Світильнику" 1979 року, і у "Трьох свічках" 1990 року, де світло постає не лише як реалістичний ефект, а й як метафора духовної присутності.

Важливо, що Фіщенко свідомо уникає зображення красивих або романтизованих предметів, відмовляючись від речей, що асоціюються з комфортом чи розкішшю. Навіть звичайні об'єкти, такі як радіоприймач, настільна лампа чи письмове приладдя, у його натюрмортах перетворюються на елементи духовного та інтелектуального простору.

Окрему групу складають натюрморти з мотивами родинного дому та дитячих спогадів. Серед них особливе місце посідають роботи "Батьківська хата" 1990 року, "Чари батьківської оселі" 1997 року, "Спогади дитинства" 1998 року та "Політ у дитинство" 2000 року. Вони пов'язані з численними живописними та графічними інтерпретаціями теми "Батьківської хати", яка для митця була невичерпним джерелом натхнення. У цих композиціях натюрморт виходить за межі традиційного "тихого життя" і перетворюється на простір пам'яті, де інтер'єрні мотиви поєднуються з особистісним і камерним звучанням. Символіка дому тут стає рівнозначною символіці світла: це джерело внутрішньої сили, духовна опора і водночас ностальгійний образ, що зберігає індивідуальний досвід художника.

Отже, натюрморти Олексія Фіщенко постають не лише як зображення буденних речей, а як простір особистої пам'яті та духовного досвіду митця. Символіка світла і мотиви інтер'єра надають їм глибини та філософського змісту, а незвичний вибір предметів підкреслює індивідуальність художника. У підсумку ці твори можна розглядати як одну з найвиразніших сторінок української графіки другої половини XX століття..

Список використаних джерел

1. Фіщенко Олексій : графіка, живопис : кат. творів. Київ : Тріумф, 1997.
2. Фіщенко Олексій : графіка, живопис : кат. творів. Київ : Емірат, 2003.
3. Фіщенко О. Зерна моєї мрії. *Образотворче мистецтво*. 2005. № 2. С. 56–57.

Ілюстрації

Іл. 1. О. Фіщенко Настільна лампа 1977 Кольорова ліногравюра 42х43 Приватна колекція.

Іл. 2. О. Фіщенко Натюрморт "Радіоприймач Спідолла" 1977 Кольорова ліногравюра. 45х43 Приватна колекція.

Іл. 3. О. Фіщенко Натюрморт "Життя на столі" 1977 Кольорова ліногравюра. 42х41 Фонд кафедри графічних мистецтв НАОМА.